

Karjeras ziņas

VALSTS IZGLĪTĪBAS ATTĪSTĪBAS AĢENTŪRA

Ziņu izdevums Nr. 2 / 2013

Notikums

Karjeras nedēļa 2013

Valsts izglītības attīstības aģentūra Euroguidance programmas ietvaros organizēja pasākumu *Karjeras nedēļa 2013* sadarbībā ar 11 pilsētu pašvaldībām un to izglītības pārvaldēm. Pasākuma mērķis bija aicināt jauniešus savlaicīgi domāt par savas karjeras veidošanu.

Kopumā *Karjeras nedēļa 2013* pasākumos piedalījās 24 197 dalībnieki. Šie pasākumi jauniešiem ļāva izpētīt dažādās profesijas un apzināties savas nākotnes iespējas, tiktoties ar karjeras konsultantiem, dažādu profesiju pārstāvjiem, darba devējiem, un iepazīties ar profesionālo un augstāko izglītību.

Karjeras nedēļa 2014 notiks 15 pilsētās no 13. līdz 17. oktobrim.

Karjeras nedēļas iespiedi (Rēzekne)

Karjeras nedēļas noslēguma pasākums Rēzeknē

Ir pagājusi sprauga, 40 notikumiem, pasākumiem un aktivitātēm bagāta *Karjeras nedēļa* Rēzeknē. *Karjeras nedēļas* laikā esam paveikuši ļoti daudz. Galvenais, noticejām idejai – mēs varam!

Atklāšanas pasākums

Paneldiskusijā tika dota iespēja ikvienam skolēnam tuvāk iepazīties ar inženiera, ārsta, skolotāja, banku darbinieka, jurista, kultūras jomā strādājošo, mūziķa, mākslinieka, robežsarga, ekonomista, grāmatveža profesijām.

Novērtējām visdažādākās iespējas Rēzeknē, Latgales reģionā, ko varam izmantot, lai īstenotu savus sapņus. Dzirdējām, ko var panākt ar uzņēmību, mērķtiecību, centību un aktīvo dzīves veidu. Mācījāmies novērtēt atbildību, iniciatīvu, darbojamies komandās un tuvojāmies kopīgajam

mērķim – palīdzēt jauniešiem izzināt savas karjeras iespējas un izvēlēties nākamo profesiju.

Noslēguma pasākums „Mans sapņu uzņēmums” sakrita ar ikgadējo izstādi – gadatirgu „Rēzeknes Uzņēmējs”, kas šogad pulcēja vairāk nekā 40 ražotāju, amatnieku un pakalpojumu sniedzēju no Latgales un citiem novadiem. Viss notika kā dzīvē, kā īstajā uzņēmējdarbībā vai izstādē.

„Tikai visi kopā – pedagogi, audzēkņu vecāki, uzņēmēji – varam veicināt jauniešu uzņēmējdarbības attīstību, pilnveidi un motivāciju mācīties. Ir tikai jānotic sev, jāieklausās savā sirdsbalsī un mērķtiecīgi jāvirzās sava sapņa sasniegšanas virzienā!”
Ilona Stramkale, Karjeras nedēļas koordinatore Rēzeknē

Īsumā

Infografikas par karjeru

Karjeras nedēļas facebook lapā (www.facebook.com/KarjerasNedela) Valsts izglītības attīstības aģentūra ir sākusī publicēt infografiku sēriju. Infografika ir vizuāls datu, informācijas un zināšanu grafisks attēlojums, kas kompleksu informāciju pasniedz viegli uztveramā veidā. Infografikas sērija veltīta dažādiem karjeras jautājumiem. Sērija veidota, lai pasniegtu karjeras vadības pamatprincipus vienkāršā, jauniešiem atraktīvā veidā.

Mūsdienās infografikas tiek plaši izmantotas sociālajos tīklos, blogos un presē. *Karjeras nedēļas* infografika veidota, izmantojot vietnes www.ease.ly iespējas.

Karjeras nedēļa 2013 atrodama arī draugiem.lv/viaa

Šogad kampaņai *Karjeras nedēļa* tika izveidota lapa arī lielākajā Latvijas sociālajā tīklā *Draugiem.lv*. Lapā atradīsiet fotoreportāžas un video materiālus no interesantākajām notikumu vietām, kā arī pasākumu anotācijas.

Lai jauniešus aicinātu pārdomāt savu profesijas izvēli, lapā izveidota interaktīva spēle „Pielaiko profesiju”. Spēle piedāvā jauniešiem interaktīvā veidā iejusties kādā no desmit profesijām – uz zināt gan saistošus faktus par konkrēto nozari un profesiju, gan prasmes, kas nepieciešamas speciālistam veiksmīgai karjerai. Līdz šim vispopulārākā no profesijām izrādījusies informācijas tehnoloģiju projektu vadītājs.

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra visiem izglītības veidiem

Zinta Daija
Akadēmiskās informācijas centra Nacionālā koordinācijas punkta un Latvijas ReferNet projektu eksperte

Latvijas izglītības sistēmā pašlaik notiek vairākas būtiskas pārmaiņas un mainās izglītības filozofija. Notiek pāreja no „mācīšanās resursu” modeļa uz „mācīšanās rezultātu” modeli. „Mācīšanās rezultātu” modelī izglītības programmas, vērtēšana un kvalifikācijas tiek aprakstītas, pamatojoties uz to, ko skolēns, audzēknis vai students mācīšanās procesa rezultātā zina, prot un spēj darīt. Līdz ar to izglītības sistēmā katru līmeni var izteikt mācīšanās rezultātos: iegūtajās zināšanās, prasmēs un kompetencēs.

Paplašinās kvalifikācijas jēdziens. Līdz šim bijām pieraduši jēdzienu kvalifikācija lietot tikai kā profesionālo kvalifikāciju ar pieciem līmeņiem, sākot no profesionālās pamatizglītības

Definīcija*: mācīšanās rezultāti ir formulējumi par to, ko mācību procesā iesaistītais zina, izprot un spēj darīt pēc attiecīgu mācību pabeigšanas, un tie ir definēti zināšanu, prasmju un kompetenču izteiksmē.

Definīcija*: kvalifikācija ir oficiāls vērtēšanas un atzišanas procesa rezultāts, ko iegūst, kad kompetenta struktūra konstatē, ka indivīds ir sasniedzis mācīšanās rezultātus atbilstīgi konkrētiem standartiem.

(1. līmenī) līdz profesionālā bakalaura vai profesionālā maģistra grādam (abi 5. līmenī). Tagad par kvalifikāciju un tās līmeni varam runāt attiecībā uz visiem izglītības veidiem un pakāpēm: gan par vispārējo, gan profesionālo, gan akadēmisko izglītību, izsniedzot atbilstošu izglītības dokumentu.

Visaptveroša Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra (LKI)

Tā ir valsts līmeņa atsauču sistēma, kas sastāv no astoņiem līmeņiem. Šie astoņi kvalifikācijas līmeņi ir aprakstīti vispārinātā veidā kā zināšanas, prasmes un kompetence un 2010.gadā ir iekļauti Ministru kabineta noteikumos „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (2008). Pagaidām LKI aptver visus formālās izglītības veidus un pakāpes, sākot no obligātās pamatizglītības līdz akadēmiskās un

profesionālās izglītības augstākajiem līmeņiem un doktora grādam. LKI ir ne tikai instruments kvalifikāciju klasifikācijai, bet arī instruments kvalifikāciju veidošanai un izpratnei. Atsevišķu kvalifikāciju izvietojumu visaptverošu ietvarstruktūru, kas balstīta uz mācīšanās rezultātiem, var uztvert arī kā priekšnoteikumu, lai iegūtu kredītpunktus par iepriekš novērtētu vai ar dokumentu apliecinātu izglītību.

Plašāk par Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūru un tās piesaisti Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai (EKI) mājaslapā <http://nki-latvija.lv>.

Akadēmiskās informācijas centrs – Nacionālais koordinācijas punkts LKI piesaistei EKI.

* Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai (2008)

Formālās izglītības dokumentu izvietojums pa Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) un Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmeņiem

Latvijas formālās izglītības dokumenti (kvalifikācijas)	LKI līmenis	EKI līmenis
Apliecība par vispārējo pamatizglītību (speciālās izglītības programmas izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem)	1.	1.
Apliecība par vispārējo pamatizglītību (speciālās izglītības programmas izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem)	2.	2.
Apliecība par vispārējo pamatizglītību Apliecība par profesionālo pamatizglītību	3.	3.
Atestāts par vispārējo vidējo izglītību Atestāts par arodizglītību, sekmju izraksts Diploms par profesionālo vidējo izglītību	4.	4.
Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms (1.līmeņa profesionālā augstākā (koledžas) izglītība, studiju ilgums pilna laika studijās 2–3 gadi)	5.	5.
Bakalaura diploms Profesionālā bakalaura diploms Profesionālās augstākās izglītības diploms, augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms (2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība, studiju ilgums pilna laika studijās – vismaz 4 gadi)	6.	6.
Maģistra diploms Profesionālā maģistra diploms Profesionālās augstākās izglītības diploms, augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms (2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība, kopējais pilna laika studiju ilgums – vismaz 5 gadi)	7.	7.
Doktora diploms	8.	8.

EMKAPT politikas pārskati: jauniešu bezdarba mazināšanai un karjeras vadības prasmju nodrošināšanai

Ilze Astrīda Jansone

VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamenta Euroguidance programmas vecākā speciāliste

Turpinot veiksmīgo Euroguidance un Eiropas mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkla (EMKAPT) sadarbību publikāciju tulkošanā latviešu valodā, ir izdoti divi jauni politikas pārskati: „Jauniešu bezdarbs: mūsdienu krīze. Mūžilga karjeras atbalsta rīcībpolitikas nozīme darba piedāvājuma un pieprasījuma jomā” un „Karjeras vadības prasmes. Faktori sekmīgai politikas īstenošanai”.

EMKAPT politikas pārskatu sērijas 2. izdevums veltīts aktuālajai jauniešu bezdarba problēmai. Pārskatā jauniešu bezdarbs tiek aplūkots kā sabiedrības tendence mūsdienu Eiropā ekonomiskās krīzes ietekmē. Apzināta situācija EMKAPT tīkla dalībvalstīs, izvērtēts, kādas problēmas jārisina jauniešiem un kādas – politikas veidotājiem. Sniegti piemēri, kā dažādās Eiropas Savienības dalībvalstīs risina jauniešu bezdarbu gan

politikas, gan prakses līmenī. Pārskatā tiek meklēti jauni bezdarba novēršanas risinājumi, ko varētu sniegt karjeras atbalsts. Iezīmēti galvenie karjeras atbalsta jautājumi, kas jāapsver saistībā ar izglītības, nodarbinātības un sociālās iekļaušanās prioritātēm, veidojot gan nacionālo valdību rīcības plānus, gan kopējo ES politiku. Pārskatu veidojuši: Apvienotās Karalistes Nacionālās karjeras padomes priekšsēdētāja, Dr. Dīrdre Hjūza (*Deirdre Hughes*) un Ungārijas Nodarbinātības dienesta vecākais padomnieks Dr. Tibors Bors Borbēlijs-Peče (*Tibor Bors Borbely-Pecz*).

Karjeras vadības prasmes ir EMKAPT 3. politikas pārskatā aplūkotā tēma. Eiropā ir panākta vienota izpratne par Karjeras vadības prasmju nozīmību, ņemot vērā pieaugošo tendenci, ka indivīdiem pašiem ir jārisina savas karjeras attīstības jautājumi, taču šo prasmju apgūšana ne visur un ne visām mērķauditorijām tiek veiksmīgi nodrošināta. Pārskats aplūko karjeras vadības prasmju nodrošināšanas politiskos aspektus: kāda ir šī politika vienpadsmit EMKAPT dalībvalstīs, kas piedalījās pētījumā. Kādi ir cilvēki, kuri tiek iesaistīti un kādi būtu jāiesaista politikas īstenošanā? Karjeras atbalsta politika saduras ar tās īstenošanā? Kas ietekmē politikas īstenošanas tempus?

Pārskata mērķis ir palīdzēt ieraudzīt politikas īstenošanas vājās vietas un dot ieteikumus, kā apiet šķēršļus, kas kavē karjeras vadības prasmju apgūšanu gan dažādās izglītības pakāpēs, gan nodarbinātības veicināšanā, gan sociālajā iekļaušanā. Pārskatu veidojusi Maltas Izglītības pakalpojumu direkcijas pētniece Dorianna Gravina (*Dorianne Gravina*) un Slovēnijas profesionālās izglītības un apmācības institūta vecākais padomnieks karjeras atbalsta organizēšanas jautājumos Miha Lovšins (*Miha Lovšin*).

Publikācijas pieejamas: www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts sadaļā EMKAPT informatīvie materiāli.

Eurydice programmas jaunumi

Viktors Kravčenko

VIAA Eurydice programmas vadītājs

Iztulkots Eurydice tīkla ziņojums „Sporta izglītība un fiziskās aktivitātes Eiropas skolās”

, kas uzskatāms par Eiropas Komisijas pirmo mēģinājumu apzināt situāciju sporta izglītības jomā Eiropā.

Ziņojumā atspoguļots sporta izglītības nodrošinājums un sporta aktivitātes 30 Eiropas valstu skolās, aplūkota situācija sākumskolā un vidējās izglītības pirmajā posmā un sniegts ieskats valstu sporta izglītības stratēģijās un iniciatīvās, sporta izglītības statusā izglītības programmās, mācību laika apjomā, skolēnu vērtēšanā, pedagogu sagatavošanā, ārpusstundu aktivitātēs un valstu plānotajās reformās.

Ziņojumā ir atrodama informācija gan par Eiropas valstu labās prakses piemēriem, gan arī par stipras un veselas muguras projektu Latvijas skolās. Ziņojums „Sporta izglītība un fiziskās aktivitātes Eiropas skolās” angļu un latviešu valodās pieejams www.viaa.gov.lv sadaļā Eurydice publikācijas.

Karjeras iespējas iespiedindustrijā

Nora Kalēja
VIAA Informācijas
un karjeras atbalsta
departamenta
vecākā eksperte

Lai paplašinātu šogad uzsāktu pasākumu ciklu, kurā karjeras speciālistiem iespējams labāk iepazīt dažādas nozares, arī „Karjeras ziņās” turpmāk tiks veidoti materiāli par karjeras iespējām dažādās jomās. Šoreiz sniegsim ieskatu iespiedindustrijā.

Iespiedindustriju veido izdevējdarbība un poligrāfija. Nosacīti var teikt, ka izdevējdarbība nodarbojas ar iespiedprodukcijas (grāmatu, preses izdevumu u.c.) saturs sagatavošanu: vienojas par autortiesībām, organizē materiālu tulkšanu un literāro rediģēšanu, noformē un samaketē drukājamo materiālu. Šeit tiek nodarbināti dažādu nozaru speciālisti – autori, redaktori, izdevēji, mākslinieki, datorgrafiki, reklāmas speciālisti. Savukārt poligrāfijas joma ietver ne tikai izdevējdarbības sagatavoto materiālu iespiešanu, bet arī iepakojuma un etiķešu (lielākā produkcijas daļa), kā arī dažādu papīra izstrādājumu izgatavošanu. Apdrukāts tiek gan papīrs un kartons, gan skārds un plastmasa, gan audums un koks.

Iespiedindustrija Latvijā

Latvijā tiek izmantotas šobrīd vismodernākās poligrāfijas ražošanas iekārtas, ko piegādā pasaules vadošie ražotāji. Darbs norit tīrās, labi apgaismotās telpās. Lielāko darba daļu veic automatizētas iekārtas, kuru programmēšana un iestatīšana prasa labi sagatavotus speciālistus. Nepieciešama tehniskā domāšana un radošums. Kvalitātes ziņā esam līdzvērtīgi citām valstīm, taču varam piedāvāt lētākas cenas, esam tuvu pasūtītājam. Eksportēti tiek kvalitatīvi un prestiži iespieddarbi ar augstu pievienoto vērtību.

Pašlaik nozarē nodarbināti aptuveni 3200 dažādu līmeņu profesionāļi. Poligrāfijas nozarei nepieciešamos speciālistus sagatavo Rīgas Valsts tehnikums (RVT). Šogad RVT uzsācis apmācību pēc duālās izglītības principa. 46 audzēkņi ir izturējuši konkursu un praktiskās iemaņas apgūst

dažādos uzņēmumos, par prakses laikā paveikto darbu saņemot atalgojumu. Ja jaunietis prakses laikā ir sevi pierādījis, kopā ar izglītības diplomu iespējams saņemt arī darba līgumu.

Iespiedindustrija veido 4% no Latvijas rūpniecības kopapjoma. 2013. gadā tie bija 320 mlj. EUR. 69% no saražotās produkcijas tika eksportēti.

Profesijas iespiedindustrijā

Viena no specialitātēm ir **iespieddarbu sagatavošanas speciālists**. Ja jaunietim piemīt mākslinieciskas spējas un intereses, viņam būs piemērots darbs izdevniecībās, dizaina studijās, reklāmas aģentūrās. Ja intereses vairāk saistītas ar tehniskām lietām, jādodas strādāt uz tipogrāfijām. Tur būs iespējams strādāt ar lielām, sarežģītām iekārtām, veicot iespieddarbu pirmsdrukāšanas procesus. Tā kā ražošanā tiek izmantoti dažādi materiāli un tehnoloģijas, tad iespiedēja profesijā ir iespējams specializēties darbam ar dažādām iekārtām un iespiešanas tehnikām. Piemēram, ofseta iespiedējs apdrukā galvenokārt papīru un kartonu. Viņš darbina lielas automatizētas iekārtas, kuras pašas veic drukājamo darbu nomaiņu, attīrās, monitorē darba kvalitāti, automātiski apstādina procesu, ja kvalitāte neatbilst prasībām. Fleksoiespiedējs apdrukā galvenokārt dažāda veida plastikātus, polietilēnu u.c. materiālus, ko izmanto etiķešu un pārtikas iepakojuma izgatavošanai. Sietspiedējs apdrukā audumu, koku, metālu, izgatavo dažādas prezentklāmas un suvenīrus. Digitālās drukas iekārtu operatori strādā ar digitālajām iespiedmašīnām, kas atgādina ļoti jaudīgas un augstu kvalitāti nodrošinošas kopējamās iekārtas. Reproiekārtu operatori veic darbu sagatavošanu iespiešanai un izgatavo iespiedformas. Arī iespiedējs var izvēlēties savam raksturam un interesēm vairāk piemērotu darbu. Ražojot suvenīrus, jaunietis var strādāt kā amatnieks. Izgatavojot avīzes un grāmatas, darbs būs saistīts ar lieliem ražošanas apjomiem un milzīgām mašīnām ar vadības pultī uz skārienjūtīga ekrāna.

Iespieddarbu apstrādes speciālists ir profesionālis, kurš apdrukāto

materiālu „noformē” līdz gala produkta izskatam. Jādarbina vesela rinda iekārtu, kuras apdrukātās loksnes saloka, sašuj, salīmē, ieliek vākos, sabrošē vai iesien spirālē. Tam visam klāt vēl nāk „smalkie darbi” – lakošana, zeltīšana un reljefa iespiešana. Daļa no speciālistiem var kļūt par grāmatu labotājiem un iesējējiem bibliotēkās, iesiešanas darbnīcās vai par daiļamatniekiem, strādājot ar ādu, audumu un citiem materiāliem. Ja jaunietis ir vairāk tehniski orientēts, viņam būs piemērots darbs tipogrāfijā pie plūsmas līnijām. Var strādāt arī pie atsevišķām iekārtām, kas veic kādas specifiskas pēcapstrādes funkcijas – lako, zeltī, laminē, veido reljefspiedumu u.c.

Poligrāfijas ražošanas tehniķis ir tehnologa līmeņa profesija. Šī ir visdaudzpusīgākā izglītība, jo jāapgūst visi posmi – salikšana, iespiešana un apstrāde – kā vienots process. Papildus jāapgūst arī uzņēmējdarbības pamati un produkcijas cenu veidošanās. Daļa strādā ar klientiem, pieņem pasūtījumus, vienojas par nosacījumiem, vada eksporta projektus. Citi izvēlas strādāt par tehnologu – plānot procesus un iekārtu noslodzi.

*Lielākie poligrāfijas uzņēmumi:
Iepakojums un etiķetes – Stora Enso Packaging, DPN, VG Kvadra Pak, Liepājas papīrs. Grāmatas – Livonia Print, PNB Print, Jelgavas tipogrāfija.
Periodika – Poligrāfijas grupa Mūkusala, Rene Print, United Press tipogrāfija.*

Diemžēl pašreiz Latvijā augstāko izglītību poligrāfijas specialitātēs apgūt nav iespējams. Jauniešiem ar mākslinieciskām interesēm ir iespējams turpināt izglītību ar vizuālo mākslu un dizainu saistītās specialitātēs. Taču inženiertehniskās zināšanas pašlaik var papildināt pašmācības ceļā, dažādu iekārtu piegādātāju organizētajos apmācībasursos vai stažējoties ražošanas uzņēmumos. Var plānot tālākizglītību kādā no Vācijas un Anglijas augstskolām vai Maskavas Valsts poligrāfijas universitātē.

Materiāls tapis sadarbībā ar Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociāciju (LPUA).

Latvijas komanda gūst spožus panākumus pasaules līmeņa profesionālās meistarības konkursā *WorldSkills 2013* Leipcigā

Inta Āne

VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamenta vecākā eksperte

Vasarā, kad lielākā daļa jauniešu atpūtās, astoņi Latvijas jaunie profesionāļi kopā ar ekspertiem – pieredzes bagātiem profesionāļiem savā nozarē – devās uz Vācijas pilsētu Leipcigu, lai piedalītos prestižajā pasaules mēroga profesionālo prasmju konkursā *WorldSkills 2013*.

Šoreiz Latvija pirmo reizi konkursā piedalījās kā pilntiesīgs biedrs, tādēļ jauniešiem profesionāļiem lieliska snieguma rezultātā bija iespēja saņemt atbilstošu medaļu. Šī iespēja tika arī spīdoši izmantota! Liels bija visu klātesošo prieks, ka Liepājas dizaina un mākslas vidusskolas audzēkne Beatrise Dzērve ieguva otro vietu un līdz ar to arī sudraba medaļu skatlogu noformētāju profesijā.

Arī pārējie jaunieši demonstrēja ļoti labu sniegumu. Vairākiem Latvijas konkursantiem pietrūka tikai dažu punktu līdz nepieciešamajiem 500, lai saņemtu Ekseles medaļu, ko piešķir par izcili veiktu darbu.

Ļoti labu padarītā vērtējumu sacīja izglītības un zinātnes ministrs Vjačeslavs Dombrovskis:

„Jūsu, Latvijas komandas, panākumi ir nozīmīgāki, nekā spējat iedomāties. Jūsu prasmes, meistarība un profesionālā kvalifikācija tika novērtēta pasaules mērogā, pierādot, ka profesionālās izglītības iestādes Latvijā sagatavo konkurētspējīgus profesionāļus. Es ticu, ka šie panākumi stiprinās profesionālās izglītības prestižu Latvijā.”

WorldSkills un *Euroskills* konkursu nolikumi paredz, ka viens un tas pats jauniešs nevar vairākas reizes piedalīties tajā pašā konkursā. Tāpēc šobrīd ir uzsākta *Euroskills 2014* konkursantu atlase (Latvijas komandas veidošana) gan, izvērtējot nacionālā konkursa „Jaunais profesionālis” rezultātus, gan nozaru organizētos nacionāla mēroga konkursus. Ir jau

Latvijas *WorldSkills 2013* komanda svinīgajā noslēguma pasākumā Leipcigā

saskaņotas profesijas, kurās Latvijas komanda startēs *Euroskills 2014* konkursā, kurš no 1.–3.oktobrim notiks Francijas pilsētā Lillē.

Tās ir:

- ▶ informācijas un komunikāciju tehnoloģiju speciālists (3 konkursanti veiks vienotu uzdevumu),
- ▶ grafiskais dizainers un web lapu dizainers (2 konkursanti, kuriem būs gan kopīgi, gan individuāli uzdevumi),
- ▶ elektriķis (1 konkursants),
- ▶ lauksaimniecības tehnikas mehāniķis (1 konkursants),
- ▶ pavārs un viesmīlis (2 konkursanti, kuriem būs gan kopīgi, gan individuāli uzdevumi),
- ▶ šuvējs (2 konkursanti veiks vienotu uzdevumu).

Ar gandarījumu jāatzīmē, ka par konkursiem un iespējām profesiju pārstāvēt tajos arvien vairāk jautājumu un atbalstu sagatavošanas posmā saņemam gan no dažādu nozaru organizācijām, gan atsevišķiem uzņēmējiem. Kā aktīvākos jāatzīmē informācijas un komunikāciju tehnoloģiju, lauksaimniecības un enerģētikas nozaru pārstāvjus.

Konkursu sistēma, kas veidota, sākot ar skolas līmeņa līdz pat Eiropas un pasaules mēroga konkursiem, dod daudz vērtīgu ieguvumu:

- ▶ jauniešiem ir motivācija arvien labāk apgūt profesiju un iespēja pārbaudīt un apliecināt savas spējas,
- ▶ arī skolotājus rosina arvien pilnveidot savas prasmes un zināšanas,

sekot līdz jauniešiem ne tikai Latvijas, bet jau Eiropas un pasaules kontekstā,

- ▶ popularizēt profesiju, nozari un profesionālo izglītību kopumā jauniešu vidū,
- ▶ visos – veido lepnumu par savu izvēlēto profesiju!

WorldSkills 2013 Latvijas komanda:

- **Beatrise Dzērve** (Liepājas Dizaina un mākslas vidusskola) – skatlogu noformēšana, eksperte Ilze Začeste;
- **Aigars Sīlis** (Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma profesionālās vidusskolas absolvents) – ēdienu gatavošana, eksperts Raimonds Zommers;
- **Erlens Brutāns** (Rīgas Amatniecības vidusskola) – mēbeļgaldniecība, eksperts Haralds Laucis;
- **Edgars Cimbēns** (Priekuļu un Jāņmuižas tehnikums) – krāsošana un dekorēšana, eksperts Arvīds Ploksša;
- **Salvis Poišs** (Priekuļu un Jāņmuižas tehnikuma absolvents) – informācijas tehnoloģiju tīklu sistēmas administrēšana, eksperts Dagnis Zemturis;
- **Laura Salmiņa** (Rīgas Stila un modes profesionālās vidusskolas absolvente) – frizierdarbi, eksperte Inese Alšāne;
- **Daniels Stašūns un Alens Zvilna** (Rīgas Tehniskā koledža) – mobilā robotika, eksperts Oskars Lubiņš.

Konkurss „Profesiju sīrups” (Rīga)

Karjeras nedēļas koordinators Rīgā

Karjeras nedēļas 2013 ietvaros notika starpskolu konkurss „Profesiju sīrups”. Tajā piedalījās 10 skolu komandas. Šis pasākums ir ļoti veiksmīgs, jo to var organizēt jebkurā skolā, jebkurā klasē, rajona ietvaros vai arī starp pašvaldībām. Šo pasākumu var organizēt arī kā pēcpusdienu, jo ieguvēji tajā ir pilnīgi visi dalībnieki.

Konkursa galvenais mērķis ir rosināt jauniešu interesi par profesijām; veicināt izglītojamo patstāvību informācijas izzināšanā un prezentēšanā par profesijām, izglītības iegūšanas ceļiem, karjeras iespējām, pieprasījumu darba tirgū; attīstīt jauniešu komandas, sadarbības un komunikācijas prasmes; dot iespēju satīties ar īsteniem savas profesijas pārstāvjiem.

„Mūsu komandai ļoti patika pasākums, jo tas ļāva radoši izpausties, darboties komandā un izjust kopības sajūtu. Patika arī interesantie uzdevumi, ko bija sagatavojuši profesionāļi.”

Konkursa fināls notika divās kārtās: pirmajā kārtā katra komanda rādīja mājas darbu par savu izlozēto profesiju. Skolēnu veikumu vērtēja eksperti – profesiju pārstāvji. Otrajā kārtā eksperti bija sagatavojuši dalībniekiem uzdevumus, kas veicami 8 minūšu laikā.

Ko tad lika darīt katrs eksperts? Farmaceits – ar diezgan seniem un interesantiem svarīgiem precīzi nosvērt pulverī saberztus vitamīnus un veidot sagataves; konditors – dekorēt piparkūkas par tēmu „Mani Ziemassvētki”; mūziķis – uzdeva jautājumus par mūzikas veidiem un vēsturi; operators – par to, kā top video; jurists – uzdeva jautājumus par juridiskiem jēdzieniem, kas palīdzēja paplašināt redzesloku; fotogrāfs – mainot fokusu, veidot fotogrāfijas; policists – atbildēt par policijas dienesta pakāpju atšķirības zīmju hierarhiju; stjuarte – angļu valodā lūdza parādīt komandas, kuras stāsta lidmašīnas pasažieriem, iemācīja aizpogāt glābšanas vesti un uzvilkt elpošanas masku; datorspeciālists – mācīja izveidot aplikācijas telefonam; žurnālists – lika izvērtēt dažādus video sižetus, vai tos var rādīt ēterā vai nē, iepazīstināja ar sižeta veidošanas pamatprincipiem.

„Karjeras nedēļas” pasākumi Latvijas reģionos

Konkursā „Uzņēmēju kaleidoskops” iepazīst 10 profesijas (Liepāja)

Gunta Jākobsone

Liepājas pilsētas Izglītības pārvalde
sabiedrisko attiecību speciāliste

10. oktobrī Liepājas Bērnu un jaunatnes centra struktūrvienībā „Vadugunis” Karjeras nedēļas ietvaros notika konkurss „Uzņēmēju kaleidoskops”, kurā piedalījās desmit pilsētas vidusskolu komandas un desmit dažādu nozaru uzņēmēji. Komandām bija dots uzdevums iepazīt katrai savu profesiju vai uzņēmējdarbības nozari, kuru pārstāvji arī piedalījās pasākumā – lauksaimniecību, apdrošināšanu, viesnīcu biznesu, pasākumu vadīšanu, vīna darīšanu, reklāmas jomu, ostas darbību, dārzenu un augļu konservu ražošanu.

Vidusskolēniem bija jāizstāsta piecas lietas, ko dara katrā darbā, piemēram, menedžeris, bārmenis, tūrisma speciālists, farmaceits, gids, galdnieks, mākslinieks, informāciju tehnoloģiju speciālists utt.

Skolēnu atbildes vērtēja paši uzņēmēji, piešķirot žetonus, kuri summējās punktos.

Kopvērtējumā maksimālo punktu skaitu ieguva četras komandas. Kā atzina Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas 11.a klases skolniece Katrīne Krūmiņa, šis pasākums ar uzņēmējiem bijis ļoti noderīgs un interesants, jo sniedzis labu priekšstatu, kas notiek katrā no profesijām, palīdzējies saprast, ko nozīmē komandas darbs.

Karjeras nedēļas organizēšanā aktīvi iesaistījušies pilsētas uzņēmēji, Liepājas Universitāte, PIKC „Liepājas Valsts tehnikums”, Liepājas tirdzniecības un rūpniecības kamera, lielākā daļa pilsētas izglītības iestāžu u.c.

„Orientēšanās uzņēmumos” (Gulbene)

Gunta Krevica

Gulbenes novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste

Gulbenes novadā Karjeras nedēļa norisinājās pirmo reizi. Tās laikā dažādās aktivitātēs kopumā piedalījās vairāk nekā 2600 skolēni no Gulbenes novadā esošajām izglītības iestādēm. Viens no apmeklētākajiem un aizraujošākajiem pasākumiem bija „Orientēšanās uzņēmumos”.

„Orientēšanās uzņēmumos” bija interaktīvs individuāls un/vai komandu pasākums ar mērķi tās laikā iepazīt vairākas darbavietas un uzņēmumus savā pagastā vai pilsētā, izpildot dažādus uzdevumus un sagatavojot savus secinājumus.

Zināms, ka 5.–7.klašu skolēniem interesantāks šķita dinamisks un atraktīvs mācību un izzināšanas process, tāpēc šī metode – „Orientēšanās uzņēmumos” bija lielisks veids, kā interesanti un saistoši audzināt un izglīt novada skolēnus uzņēmējdarbības jomā. Šis pasākums veicināja skolēnu loģiskās domāšanas attīstību, kā arī paplašināja viņu redzesloku un mācīja strādāt komandā.

Aktivitāti „Orientēšanās uzņēmumos” noteikti var īstenot arī citā laikā un vietā.

Radošā darbnīca „Vides plānošana un labiekārtošana” (Jēkabpils)

Dzintra Lindāne

Jēkabpils pilsētas skolu karjeras konsultante

Radošās darbnīcas „Vides plānošana un labiekārtošana” mērķis bija rosināt skolēnus veidot sakārtotu vidi ap sevi un mācīties domāt zaļi. Darbnīcas domātas 8.–9.klašu un arī vidusskolas klašu skolēniem. Darbojoties komandā un meklējot neparastus risinājumus, dalībnieki veidoja miniatūrus objektus pilsētas labiekārtošanai tā, lai vide ir patīkama un pieejama ikvienam iedzīvotājam un viesim.

Pasākuma sākumā komanda vienojās, kurš tajā būs attiecīgās profesijas pārstāvis – arhitekts, mākslinieks, žurnālists, fotogrāfs, maketētājs. Katra komanda saņēma vides labiekārtošanas vietas karti, kurai jāuzzīmē skice, domājot, kas varētu būt tas, kas veicinātu iedzīvotāju apmierinātību un labklājību konkrētā vietā pilsētā.

“Karjeras nedēļas” pasākumi Jēkabpilī

Pasākuma turpinājumā katram no komandas dalībniekiem bija jāveic kāds konkrēts profesijas jomai atbilstošs uzdevums: arhitekts un mākslinieks, vadoties pēc skices, veidoja no plastilīna un floristikas elementiem telpisku vides objekta labiekārtošanas modeli uz dotās kartes, maketētājs, žurnālists un fotogrāfs – darbojās pie reklāmas bukleta izveides.

Skolēnu darbi tika novērtēti profesionāļu skatījumā, ieteikti uzlabojumi un uzslavēts plānotais.

Diskusija “Ej un dari!” (Jelgava)

Jeļena Grīse

Jelgavas pilsētas domes jaunatnes lietu speciāliste

Karjeras nedēļas ietvaros šogad Jelgavā tika organizēti 208 dažādi pasākumi vispārīgglītojošās un profesionālās skolās, Latvijas Lauksaimniecības universitātē, uzņēmumos, biznesa centros un citur. Kopumā pasākumos piedalījās 6 962 dalībnieki.

Kā labās prakses pasākumu gribētos atzīmēt diskusiju “Ej un dari!”, kurā divas organizācijas - SIA “Kivvi Organic Cosmetics” un SIA “Jelgavas tipogrāfija” prezentēja savu uzņēmumu no idejas līdz tās īstenošanai un dalījās savā pieredzē, stāstot par izaicinājumiem, grūtībām, risinājumiem un sasniegumiem.

Pasākuma laikā jaunieši bija aktīvi un uzdeva arī sev interesējošus jautājumus gan par uzņēmumu un tā nākotni, gan par ražoto produkciju, gan arī par prezentētāju personīgo pieredzi biznesā.

Pasākums “Ej un dari!” deva savu ieguldījumu ne tikai jauniešiem, būdams kā dzinulis, kas jauniešos mudināja

Plānojot nākotni, der iepazīt vēsturi (Daugavpils)

Santa Čeirāne

Vispārējās un profesionālās izglītības pārvaldes
Profesionālās, interešu un pieaugušo izglītības nodaļas
pedagoģis-karjeras konsultants

Daugavpilī **Karjeras nedēļas 2013** laikā skolēni tika aicināti uz dažādiem pasākumiem, iesaistīti gan izziņošanās, gan radošās aktivitātēs. Kā vienu no labās prakses piemēriem var minēt **Daugavpils**

“Karjeras nedēļas” pasākumi Daugavpilī

Novadpētniecības un mākslas muzeja piedāvāto interaktīvo ekskursiju „Profesijas cauri gadsimtiem”, kas nākotnē pārtaps par muzejpedagoģisko programmu un aicinās ikvienu daugavpilieti un pilsētas viesus iepazīt Daugavpils pilsētu caur profesiju un amatu prizmu.

Iecerētais mērķis bija, iepazīstinot skolēnus ar senajām 18. un 19.gs. profesijām, radīt priekšstatu par daudzu seno amatu un profesiju izzūšanu vai transformāciju.

Skolēni iepazinās ar skursteņslauķa, ormaņa, laternu aizdedzēja, tapiera, mucinieka, kurinātāja, pārcēlāja, mašīnrakstītāja, telefona dāmas, avižu iznēsātāja, tirgoņa, kalēja, ugunsdzēsēja, klašu uzrauga amatiem un profesijām. Stāstot par profesijām, tika sniegts ieskats arī noteiktā laika posma pilsētas dzīvē, kad konkrētā profesija bija ļoti izplatīta.

Karjeras nedēļas īpašais viesis bija viens no senāko amatu pārstāvjiem – kalējs Edgars Vronskis, kas iepazīstināja ar sava amata noslēpumiem un ļāva iemēģināt roku, cilājot smago kalēja āmuru.

vēlpmju, iespēju analizēšanu, bet arī pašām organizācijām. Gatavojot prezentāciju, tās izvērtēja savus uzņēmumus un analizēja savas stiprās un vājās puses, lai izklāstītu šo noderīgo informāciju jauniešiem kā nākamajiem uzņēmējiem – lai viņi būtu veiksmīgāki un neizdarītu tās pašas kļūdas, ko kādreiz pieļāva šodien jau veiksmīgie uzņēmēji.

“Karjeras nedēļas” pasākumi Jelgavā

Latviski pieejama „Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu”

Nora Kalēja
VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamenta vecākā eksperte

Rokasgrāmata tapusi ES Mūžizglītības programmas finansētā projekta *Naviguide* ietvaros. Projekta gaitā tika izvēlētas, tulkotas un aprobētas 102 Francijā un Austrijā izmantotas karjeras atbalsta metodes darbam ar grupu.

Tā kā Latvijā karjeras atbalsts ir vēl tikai attīstības stadijā – sevišķi izglītības sektorā – un trūkst praktisku iestrādņu, tad šī metodikas rokasgrāmata būs labs instruments darbam ar karjeras jautājumiem. Ar *Euroguidance* tīkla finansiālo atbalstu rokasgrāmata ir iztulkota un adaptēta Latvijas karjeras speciālistu vajadzībām.

Rokasgrāmata ir paredzēta izglītības un karjeras konsultantiem, kuri konsultē vai apmāca cilvēkus grupā.

Katras metodes izklāstā ir ietverts teorētiskais pamatojums, darba forma,

mērķis, norises apraksts, ieteikumi, nepieciešamie sagatavošanās darbi un materiāli, kā arī ir norādītas piemērotās mērķa grupas un paredzamais darba ilgums.

Rokasgrāmata pieejama www.viaa.gov.lv/Euroguidance sadaļā *Informatīvie materiāli karjeras speciālistiem*.

Darbu sācis jauns portāls Eiropas prasmju/kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācijai ESCO

No 2013. gada oktobra portālā **ESCO (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations)** ir pieejama informācija 22 Eiropas Savienības valstu valodās:

- par standartizētā veidā klasificētām prasmēm, kompetencēm, kvalifikācijām un profesijām.
- saistīta ar starptautiskajām klasifikācijas sistēmām un ietvarstruktūrām – NACE, ISCO un EKI.
- lietotājiem ir pieejama bez maksas.

Portāls ir noderīgs informācijas avots izglītības iestādēm un izglītotājiem, jo ļauj izmantot ESCO terminoloģiju izstrādājot jaunas mācību/

studiju programmas un aprakstīt šo programmu rezultātus, padarot absolventu iegūtās kvalifikācijas saprotamākas gan pašiem absolventiem, gan darba devējiem. Sistēma ļauj veidot profesiju profilus, parādot saiknes starp profesijām, prasmēm, kompetencēm un kvalifikācijām.

Tāpat ESCO ir noderīgs avots arī darba devējiem, aprakstot vakances un darba meklētājiem, apzināties savas kompetences, lai saprastu kādam darbam tās ir visvairāk piemērotas.

Portāls pieejams Eiropas Komisijas mājaslapā:

<https://ec.europa.eu/esco>.

Īsumā

“Baltic Journal of Career Education and Management”

Top Baltijas zinātniskais izdevums veltīts karjeras izglītības un vadības jautājumiem “*Baltic Journal of Career Education and Management*”.

Starptautiskais, anonīmi recenzējams izdevums tiks izdots vismaz reizi divos mēnešos. Izdevums sniegs iespēju ne tikai sekot līdzi mūsdienu pētījumiem karjeras jomā, bet arī publicēt zinātniskus materiālus par karjeras atbalsta tēmu. Vairāk:

www.jobse.webinfo.lt/BJCEM/Baltic_Career_Education_Management.htm.

Profesijupasaule.lv saņem speciālbalvu “Platīna pele 2013” konkursā

Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) izveidotā interneta vietne *Profesijupasaule.lv* saņem Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) speciālbalvu Latvijas IKT “Platīna pele 2013” konkursā. Interneta vietne palīdz jauniešiem iepazīt profesiju dažādību, nozaru speciālistu darba ikdienu un izaicinājumus.

“Liels prieks par balvas iegūšanu – šāda atzīnība motivē turpināt darbu pie *Profesijupasaule.lv* saturiskās un tehnoloģiskās pilnveidošanas. Jūtamies gandarīti saņemt tieši LTRK speciālbalvu – tas nozīmē, ka mūsu interneta vietni novērtē arī uzņēmēju vidē. Pateicamies tiem uzņēmumiem un profesionāļiem, kas piekrituši sadarbībai ar mums, ļaujot vietnes lietotājiem iepazīt savu uzņēmuma un tajā strādājošo darba ikdienu,” stāsta Didzis Poreiters, VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamenta direktora vietnieks.